

Ilmastobudjetti

Vantaan kaupunkistrategian painopistealueisiin kuuluu resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa. Strategiaa toteuttaa resurssiviisauden tiekartta, ohjelma, joka ohjaa kaupunkia kohti ekologista kestävyyttä ja hiilineutraaliutta vuonna 2030.

Resurssiviisauden tiekartassa on määritelty kaupunkikonsernin toimenpiteet hiilineutraaliuden saavuttamiseksi vuonna 2030. Kuntaorganisaatio voi vaikuttaa toimillaan suoraan vain osaan kaupungin kasvihuonekaasupäästöistä, mutta kaupunkisuunnittelun, sääntelyn, esimerkin ja yhteistyön avulla välillisesti kaikkiin sektoreihin.

Tiekartan toimenpiteiden seurannan ja vaikutusten arvioimiseksi tavoitteeksi on myös asetettu Ilmastobudjetin käyttöönoton selvittämistä. Kaupungissa tehtyjen selvitysten perusteella Vantaalla päädyttiin Ilmastobudjettimalliin, joka koostuu päästöbudjetista, joka esittää hiilineutraaliustavoitteen mukaisen kaupunkitasoisen päästöjen enimmäismäärän. Toisena osana on kaupunkiorganisaation ilmastotoimet kokoava ilmastotoimien käyttö- ja investointisuunnitelma sekä tytäryhteisöjen investointisuunnitelma. Tavoitteena on jatkossa seurata ilmastotoimien etenemistä. Ilmastobudjetin toteuma raportoidaan vuosittain tilinpäätöksessä.

Päästöbudjetti

Päästöbudjetti perustuu HSY:n vuosittain tekemään alueperustaiseen päästölaskentaan, johon lasketaan Vantaan alueella syntyneet lämmityksen, kulutussähkön, liikenteen, maatalouden, teollisuuden ja jätteiden käsittelyn päästöt. Sen sijaan lukuun ei lasketa kulutushyödykkeiden, kuten ruuan tai rakennustuotteiden, päästöjä.

Ilmastopäästöt ovat parhaiten budjetin mukaisella kehitysuralla eri sektoreiden sähkönkulutuksessa ja jätteiden käsittelyn osalta. Kaukolämpö on jäänyt jälkeen tavoitteesta. Kaukolämmön päästöt kasvoivat Vantaalla vuonna 2022, sillä Venäjän hyökättyä Ukrainaan maakaasun ja puun tuonti Venäjältä loppui, ja osa Vantaan Energian kaukolämmön tuotantoon käytetystä maakaasusta korvattiin kivihiilellä.

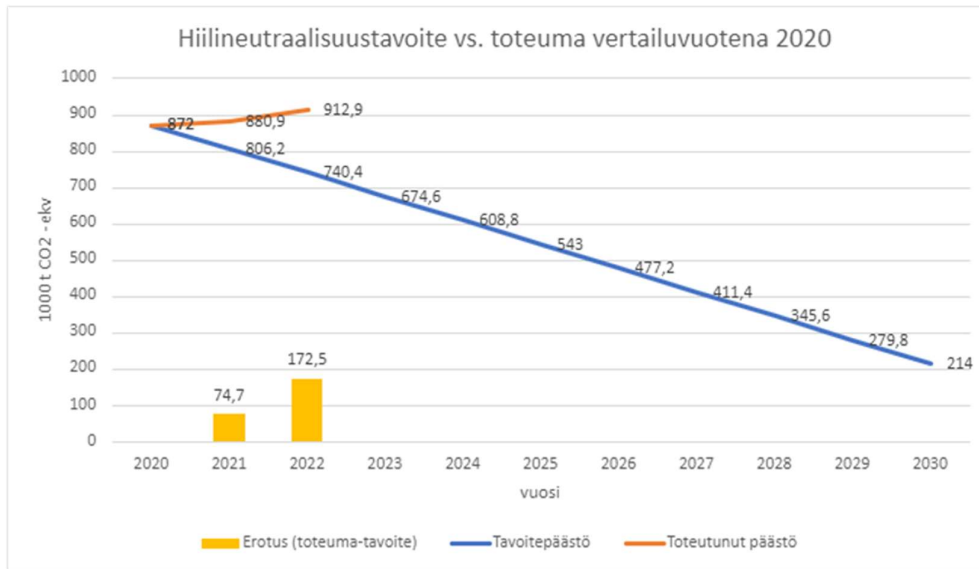
Liikenteen päästöt laskevat hitaasti ja merkittäviä päästövähennyksiä ei ole saavutettu, vaikka liikenteen päästöt ovat merkittävimpiä päästöjä Vantaalla. Joukkoliikenteen päästöt ovat laskeneet hieman ja kaupungilla on aktiivisia toimia kestävä liikkuemisen edistämiseksi, mutta kaupungin toimet eivät yksin riitä tuottamaan tarvittavia päästövähennyksiä. Liikenteen päästöjen vähentäminen edellyttää johdonmukaista kansallista kehitystyötä.

Muiden päästösektoreiden eli maatalouden ja teollisuuden päästöt ovat laskevalla uralla. Erillislämmityksessä ja teollisuuden sekä työkaluiden päästökehityksessä on hienoista hidastumaa toivottuun.

Taulukko 1. Keskimääräinen päästöjen vähennystarve vuodesta 2020 vuoteen 2030 ja toteuma vuosina 2021 ja 2022. Vihreä väri kertoo hyvin toteutuneesta kehityksestä, keltainen kohtalaisesta kehityksestä ja punainen epäedullisesta kehityksestä.

Keskimääräinen päästöjen vähennystarve vuodesta 2020 vuoteen 2030 ja toteuma vuosina 2021 ja 2022										
kt CO ₂ -ekv./ v	2020	Tavoitepä ästö 2021	Toteutun ut 2021	Erotus 2021, kt	Vähennys tarve vuonna 2021	Tavoitepä ästö 2022	Toteutun ut 2022	Erotus 2022	Vähennys tarve vuonna 2022	
Liikenne (ml. raideliikenteen sähkö)	-29,0	348	319	326	-22,0	-29,0	272	325	-23,0	-58
Kaukolämpö	-21,6	216	194	257	41,0	-21,6	237	296	80,0	-43,2
Kulutussähkö	-4,2	127	123	123	-4,0	-4,2	112	119	-8,0	-8,4
Teollisuus ja työkoneet	-1,5	54	53	54	0,0	-1,5	53	57	3,0	-3
Jätteiden käsittely	-1,7	22	20	19	-3,0	-1,7	15	17	-5,0	-3,4
Öljylämmitys	-4,9	49	44	48	-1,0	-4,9	38	47	-2,0	-9,8
Sähkölämmitys	-2,8	54	51	52	-2,0	-2,8	45	50	-4,0	-5,6
Maatalous	-0,1	2	1,9	1,9	-0,1	-0,1	2	1,9	-0,1	-0,2
Yhteensä	-65,8	872	806	881	9	-66	773	913	41	-132

Vantaan päästöbudjetti osoittaa, että nykyisillä toimenpiteillä ei vuoden 2030 hiilineutraaliustavoite toteudu. Päästövähennysten saavuttamiseksi keskeistä on etenkin energiatuotannon toimien edistyminen sekä liikenteen kansallisten toimien edistyminen.

Kuvio 1. Hiilineutraaliustavoite vs. toteuma vertailuvuotena 2020

Ilmastotoimien taloussuunnitelma

Tässä pilotissa on mukana kaupunkiorganisaatiosta toimitilajohtamisen palveluyksikkö sekä kadut ja puistot palveluyksikkö. Lisäksi erikseen on tiedot kahdesta kaupungin tytäryhtiöstä, Vantaan Energialta ja VTK Kiinteistöt Oy:ltä.

Ilmastotoimien käyttötalousmenot- ja investointipilottiin on kirjattu ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen sekä kestävä liikkuksen edistämiseen liittyvien toimenpiteiden käyttötalouskulut ja investoinnit.

Taulukko 1. Ilmastobudjetti

	TA 2024 (1000 euroa)	TS 2025 (1000 euroa)	TS 2026 (1000 euroa)	TS 2027 (1000 euroa)
Kaupunkiorganisaatio (toimitilajohtaminen, kadut ja puistot)				
Ilmastotoimien käyttötalousuunnitelma				
Ilmastonmuutoksen hillintä	832	757	792	152
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	200	210	210	210
Kestävän liikkuksen edistäminen	800	800	600	600
Investoinnit				
Ilmastonmuutoksen hillintä	10295	12460	13550	15360
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	500	700	800	800
Kestävän liikkuksen edistäminen	17179	99 940	179 250	183 690
Tytäryhtiöt (Vantaan Energia Oy, VTK Kiinteistöt Oy)				
Ilmastotoimien käyttötalousuunnitelma				
Ilmastonmuutoksen hillintä	19225	21089	26343	55
Investoinnit				
Ilmastonmuutoksen hillintä	163510	60881	48350	1810
Ilmastonmuutoksen sopeutuminen		300	30	841
Kestävän liikkuksen edistäminen	30	10	10	10

Kaupungin yksiköt

Yksiköiden käyttötalouskulut koostuvat erilaisista ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen kuluista, kuten energiankulutuksen optimoinnin lisäkustannuksista ja kiertotalouden edistämisestä sekä toimitilojen lämpöolosuhteiden hallinnasta. Ilmastonmuutoksen hillintään on osoitettu määrärahoja vähäpäästöisten autojen ja työkonien leasing-kuluihin ja biopolttoaineisiin. Sopeutumisen käyttötalouskuluihin on osoitettu määrärahoja hulevesien hallintaan sekä kasvikkatojen ylläpidon

lisäkustannuksiin. Kestävän liikkumisen käyttötalousmenot koostuivat pyöräilyn edistämistoimista, kuten sosiaalityökalujen kunnostusta ja pyöräparkkien ylläpidon kehittämisestä. Kestävän liikkumisen edistämisen budjetoidut määrärahat kohdistuvat pääasiassa kaupunkipyöräjärjestelmän ylläpitoon.

Ilmastomuutoksen hillinnän liittyvät merkittävimmät investoinnit kohdistuvat puurakentamisen edistämiseen, kaupungin rakennusten elinkaariominaisuuksien hallintaan, vähähiilisyys selvityksiin uusiutuvan energian lisäkustannuksiin sekä energiatehokkuuden parantamiseen ja raideinfran rakentamiseen.

Ilmastomuutoksen sopeutumisen kustannukset liittyvät viilennysten kustannuksiin ja hulevesien hallintaan, kuten muun muassa kasvikatkojen rakentamiseen. Kestävän liikkumisen edistämiseksi investointirahoja on osoitettu pääasiassa kävely- ja pyöräteiden rakentamiseen.

Hiilineutraaliuden edistämisen kannalta vähäpäästöisemmän tuotteen kustannuksista mukaan budjettiin lasketaan se osuus, joka ylittää tavanomaisen tuotteen kustannukset. Tämä pätee esim. puurakentamisen ja uusiutuvan energian investointeihin. Investointeihin on kaupungin yksiköissä otettu mukaan myös lakisääteisiä investointeja, kuten latauspisteiden rakentamisesta tulevia kustannuksia.

Ilmastobudjetointia tullaan jatkossa laajentamaan koskemaan koko kaupunkiorganisaatiota. Mukaan seurantaan liitetään myös hankkeiden mukanaan tuomat avustukset ja kustannukset sekä luonnon monimuotoisuuden ylläpitämiseksi ja edistämiseksi budjetoidut käyttötalouskulut ja investoinnit.

Tytäryhtiöt

Vantaan Energian käyttötalouskuluihin on ilmastobudjettiin kirjattavaksi merkitty biopolttoaineen käyttöön 15 miljoonaa euroa vuodessa seuraavalle viidelle vuodelle. Tällä korvataan fossiilisia polttoaineita. Muita määrärahoja on osoitettu muun muassa kulutusjoustojen asiakasratkaisuihin, energiatehokkuuden edistämiseen sekä hukkalämmön talteenottoon.

Suurimmat investoinnit ilmastomuutoksen hillitsemiseksi on osoitettu Vantaan Energian korkealämpötilalaitokseen ja lämmön kausivarastoon. Muita kohteita ovat muun muassa asiakasratkaisujen kehittämiseen.

VTK vuokrakiinteistöt Oy:n käyttötalouskuluihin on varattu määrärahoja ilmastomuutoksen hillintään muun muassa valaistuksen energiatehokkuuteen sekä ilmanvaihdon päivittämiseen. Kestävän liikkumisen edistämiseksi yhtiö varautuu pyöräilykatoksien päivittämisen.

Investoinneista suurimmat kohdistuvat jäteputkikeräysjärjestelmän laajentamiseen ja jäähdytysjärjestelmien saneeraamiseen. Muita investointikohteita ovat muun muassa maa- ja aurinkosähköjärjestelmät, pientuulivoimala ja energiatehokkaat kiinteistötekniset ratkaisut.

Ilmastomuutoksen hillinnän toimenpiteisiin on investointeja varattu pääasiassa kasvikattojen rakentamiseen sekä hulevesijärjestelmän toteuttamiseen.

Kestävän liikkumisen edistämiseksi on varattu määrärahoja pyöräilykatosten rakentamiseksi. Lakisääteisten latauspisteiden rakentamiskustannuksia ei ole otettu ilmastobudjettiin mukaan.